

Voorstel aan de gemeenteraad

Datum besluitvorming college

27 mei 2025

Portefeuillehouder

dhr. Splinter

Datum vergadering

8 juli 2025

Onderwerp

Voorstel tot het vaststellen van de kadernota 2026.

Aan de raad,

1. Inleiding

Algemeen

Voor u ligt de kadernota 2026 voor het begrotingsjaar 2026 en de meerjarenbegroting 2027-2029. De aanbieding van dit document vindt plaats op grond van de financiële verordening conform artikel 212 van de Gemeentewet.

De kadernota is het moment voor het opvoeren van autonome ontwikkelingen en het initiëren van nieuw beleid. Deze kadernota vormt de opmaat naar de begrotingsbehandeling in november 2025.

In deze kadernota presenteren we de (financiële) uitgangspunten voor het maken van de begroting 2026.

Proces

Om de kaderstellende rol van de gemeenteraad meer te benadrukken is ervoor gekozen om een ophaalsessie te houden waarbij uw raad in de gelegenheid werd gesteld aan te geven welke uitgangspunten van belang zijn bij het opstellen van de begroting 2026.

Tijdens de sessie van 20 mei jl. heeft u per fractie aangegeven waar voor u de prioriteiten voor komend jaar liggen, een aantal prioriteiten leest u terug in deze kadernota.

2. Financiële uitgangspunten begroting 2026 - 2029

Hieronder zijn een aantal uitgangspunten opgenomen die wij zullen hanteren bij het opstellen van de begroting.

Financieel

We staan aan het begin van de nieuwe Planning, Reporting en Control-cyclus voor het jaar 2026. De cyclus is gebaseerd op de financiële verordening en ziet er als volgt uit:

- Kadernota 2026 (nu aan de orde)
- Begroting 2026 (raadsvergadering 10 november 2025)
- 1ste Kwartaalrapportage 2026 (RIB mei 2026)
- Bestuursrapportage 2026 (raadsvergadering oktober 2026)
- 3de Kwartaalrapportage 2026 (RIB november 2026)
- Jaarrekening 2026 (raadsvergadering juli 2027)

Structureel begrotingsevenwicht

Structurele lasten moeten gedekt worden met structurele baten. Incidentele meevallers voegen we toe aan de algemene reserve. Voor incidentele tegenvallers is de algemene reserve beschikbaar.

Basis van de ramingen

Als startpunt voor de ramingen van 2026 kiezen we de vastgestelde begroting van 2025. Structurele effecten uit Jaarrekening 2024 en bestuursrapportage 2025 worden hieraan toegevoegd.

Meerjarig beeld

Tegelijk met de begroting 2026 presenteren we een prognose voor de periode 2027-2029. De raming voor 2026 baseren wij op realistische cijfers. Meerjarig ramen wij zoals gebruikelijk op het niveau van 2026.

Inflatiecorrectie

Het verwachte inflatiepercentage bedraagt 3,7% en is gebaseerd op het Centraal Economisch Plan zoals uitgegeven in februari 2025.

Niet alle budgetten worden geïndexeerd. Via een stelpost houden we rekening met een aanvullend budgettair effect dat ontstaat door inflatie.

Gesubsidieerde instellingen

Bij vaststelling van de Kadernota 2024 heeft uw raad aangegeven dat subsidieramingen wel jaarlijkse geïndexeerd worden. Voor de raming van 2026 houden we ook rekening met dit uitgangspunt.

Tariefontwikkeling belastingen en heffingen

In het coalitieprogramma is opgenomen dat we blijven streven naar een zo laag mogelijke belastingdruk.

Onderstaande uitgangspunten zijn in lijn met het beleid zoals dat de afgelopen jaren door uw raad is ingezet en noodzakelijk is om de stijgende kosten te kunnen opvangen.

Leges

Voor 2026 stellen we een inflatiecorrectie voor op de opbrengst van de leges van 3,7%.

Onroerende zaakbelastingen

Voor 2026 stellen we een inflatiecorrectie voor op de opbrengst van de OZB-heffing van 3,7%.

Forensenbelasting

Voor 2026 stellen we een inflatiecorrectie voor op het tarief forensenbelasting van 3,7%.

Verblijfsbelasting en waterverblijfsbelasting (ook wel toeristenbelasting)

Voor 2026 stellen we een inflatiecorrectie voor op het tarief verblijfsbelasting van 3,7%. Naast deze trendmatige verhoging is bij het behandelen van de Begroting 2025 voorgesteld om het tarief voor 2026 met 5% extra te verhogen. Het nieuwe tarief per nacht wordt € 1,50.

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt bij de afvalstoffenheffing is 100% kostendekking. De egalisereserve afvalstoffenheffing maakt onderdeel uit van de kostenopzet, door deze in te zetten voor tariefsverlaging.

Voor de afvalstoffenheffing 2026 stellen wij nu geen tariefwijziging voor. De tariefberekening kan pas gemaakt worden als alle kosten van afval in beeld zijn.

Bij de tariefberekening van afvalstoffenheffing zullen de volgende uitgangspunten gebruikt worden:

- a) Berekening voor het nieuwe jaar mede baseren op ledigingsgegevens in het actuele jaar.
- b) Verwachte saldi in het actuele jaar meewegen bij de tariefstelling voor het nieuwe jaar.
- c) Gespaarde overschotten in afgesloten jaren in twee jaar inzetten voor tarief egalisatie.
- d) Bij de berekening wordt wel rekening gehouden met overheadkosten (15% van totale kosten afval, maatregel 3.1 uit Begroting 2025).
- e) Bij de berekening wordt rekening gehouden met BTW.

Rioolheffing

Uitgangspunt bij de rioolheffing is 100% kostendekkend. Op basis van het GRP 2020-2025 wordt het tarief jaarlijks aangepast met de inflatiecorrectie. Het verschil tussen kosten en opbrengst van de rioolheffing wordt verrekend met de egalisatievoorziening riolering.

Voor 2026 stellen we een inflatiecorrectie voor op de opbrengst van de Rioolheffing van 3,7%. Dit is conform het vastgestelde GRP (raadsbesluit 12 november 2019).

In 2025 maken we een gecombineerd onderhoudsplan voor wegen, water en riolering (GWWR-plan). Het tarief voor rioolheffing is onderdeel van dit plan. Het nieuwe tarief gaat gelden vanaf 2027. In 2024 is de raad al meegenomen via een bijzondere raadsbijeenkomst over de transitie opgave in de openbare ruimte. Investerings in de komende jaren maken een stijging van de rioolheffing waarschijnlijk. In deze kadernota lopen we niet vooruit op de ontwikkelingen; zodra de raad het nieuwe GWWR-plan heeft behandeld krijgt dit effect een plek in de concept begroting van 2026.

Volgens het huidige GRP worden de volgende uitgangspunten toegepast voor de tariefstelling 2026:

- Tariefontwikkeling is gebaseerd op het meerjarige GRP. Hierin worden de kosten voor de komende jaren, de inzet van de voorziening en de nodige rioolheffing op elkaar afgestemd.
- Meerjarig kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op riolering worden gecompenseerd met de rioolheffing.
- Eventuele overschotten bij de rioolheffing worden toegevoegd in de voorziening 'egalisatie rioolheffing'.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met 15% overheadkosten (overhead bedraagt ongeveer 15% van de totale begroting).
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met BTW.
- Rioolheffing wordt kostendekkend gemaakt door het saldo te verrekenen met de voorziening 'egalisatie rioolheffing'.

Renteontwikkeling

We hanteren verschillende rentetarieven voor verschillende functies.

Financiering

De berekening van het financieringstekort geeft de omvang aan van te verwachten nieuwe leningen. Voor het bepalen van de jaarlijkse lasten van deze lening hanteren we 2% rente.

Kapitaallasten & grondbedrijf

Investerings hebben een lange looptijd. Het rentetarief dat we hierbij gebruiken is 2%.

Bedrag onvoorzien

Elk jaar nemen we een vast bedrag in de raming op voor onvoorziene lasten. Bedragen kunnen ten laste van dit budget gebracht worden als het voldoet aan deze 3 criteria:

- Onvoorzien
- Onontkoombaar
- Onuitstelbaar

Op grond van ons financieel beleid ramen we voor 2026 een budget voor onvoorzien. Sinds begroting 2025 is dit bedrag omlaag bijgesteld naar € 32.000 (maatregel 3.3 begroting 2025). Uiteraard informeren wij u via de tussentijdse rapportages over de ontwikkeling van deze post.

Vervangingsinvesteringen

In onze raming gaan we ervan uit dat kapitaalgoederen die afgeschreven zijn vervangen worden. Eventueel kunnen kapitaalgoederen langer meegaan dan de technische levensduur aangeeft. Elk jaar beoordelen we of vervanging noodzakelijk is. In de begroting geven we aan welke vervangingsinvesteringen in 2026 aan de orde zullen komen.

3. Financieel perspectief op basis van bestaand beleid

Het startpunt voor het maken van de programmabegroting 2026-2029 is de vastgestelde begroting 2025.

Omschrijving / Jaar	2026	2027	2028	2029*
Saldi bij bestaand beleid (raadsbesluit Programmabegroting 2025)	248.443	315.644	442.177	283.902
*) jaar 2029 werd niet in begroting 2025-2028 gepresenteerd.				

We houden sinds een aantal jaren rekening met de korting die het Rijk doorvoert vanaf 2026 (ravijnjaar). De afgelopen jaren hebben we hierop geanticipeerd door o.a.:

- a) In begroting 2024 slechts beperkt nieuw beleid op te nemen;
- b) In begroting 2025 maatregelen te nemen met structureel effect.

Landelijk komen steeds meer gemeenten in de financiële problemen. Wij presenteerden in het verleden steeds positieve begrotingsoverschotten. Nu de financiële ruimte minder wordt, is het lastiger om een positief begrotingssaldo te presenteren. Toch blijft dit onze doelstelling.

Een complicerende factor hierbij is de verwachting dat het kabinet pas laat informatie verstrekt over de ontwikkeling van de Algemene Uitkering in de toekomst. Bij het presenteren van deze Kadernota baseren we ons op de laatst gepresenteerde circulaire. Momenteel is dat de decembercirculaire 2024. Zodra de meicirculaire 2025 beschikbaar is berekenen we het effect ervan en informeren de raad over de uitkomsten. Het is onzeker wanneer de meicirculaire beschikbaar komt.

Index gemeentelijke heffingen

In hoofdstuk 2 op pagina 2 wordt als uitgangspunt opgenomen om de gemeentelijke heffingen te verhogen. Dit heeft een voordelig effect van € 147.891 en dat voordeel dient als algemeen dekkingsmiddel.

Heroverweging bestaande budgetten

De meerjarige kosten- en baten ramingen zijn vergeleken met de ervaringscijfers uit de jaren 2023 en 2024. Het blijkt dat verschillende budgetmutaties nodig zijn om tot realistische ramingen te komen.

De belangrijkste effecten zijn:

- Rijksbijdrage Participatiewet uitkeringen van € 467.000 voordelig
- Uitkeringen Participatiewet van € 200.000 nadelig
- Kosten loonkostensubsidie van € 120.000 nadelig
- Kosten WMO van € 200.000 nadelig
- Kosten Jeugd van € 300.000 voordelig
- Kosten hulp in de huishouding van € 89.000 nadelig
- Pacht opbrengsten van € 113.000 voordelig
- Opbrengst dividend van € 200.000 nadelig
- Opbrengst Omgevingsvergunningen van € 75.000 voordelig

Loonkostenontwikkeling

De nieuwe CAO-gemeenten is ingegaan op 1 april 2025.

Vanaf 2026 is de totale indexatie 4,51%. In de meerjarenbegroting was nog uitgegaan van 5,48%, dit betekent een meevaller van 0,97%.

Na het verwerken van deze drie bovengenoemde zaken die nu al zeker zijn, ontstaat een actueel beeld dat als startpunt gepresenteerd kan worden voor het maken van deze Kadernota.

Toekomstige financiële saldi	2026	2027	2028	2029
Saldi bij bestaand beleid (raadsbesluit Programmabegroting 2025)	248.443	315.644	442.177	283.902
Effect indexerende gemeentelijke heffingen	147.891	147.891	147.891	147.891
Effect eerste kwartaalrapportage 2025	172.213	198.138	143.796	861.501
Effect CAO-afspraken gemeenten voor 2025, 2026 en 2027	-174.575	-385.001	-385.001	-385.001
Actueel saldo bestaand beleid	393.972	276.672	348.863	908.293

4. Onzekerheden en disclaimer

In het vorige hoofdstuk is het financieel perspectief op basis van bestaand beleid geschetst. In dit hoofdstuk geven we aan welke onzekerheden we zien. Deze onzekerheden maken dat er nog geen goed beeld te geven is over het toekomstige meerjaren perspectief.

We hechten er waarde aan om deze onzekerheden te benoemen, zonder dat we hier nu al een oplossing bij hebben. Bij het maken van de begroting 2026 zullen er keuzes gemaakt moeten worden over hoe we omgaan met deze onzekerheden.

Onzekerheid 1: Uitkomst Voorjaarsnota rijk

Het rijk publiceert in het voorjaar de Voorjaarsnota 2025. Het is gelukt om deze voor de tweede deadline te presenteren. De Voorjaarsnota is de basis voor het schrijven en publiceren van de meicirculaire. Gemeenten en VNG hebben zich hard gemaakt richting Rijk om te komen tot een afwijking van het financiële rijkjaar 2026. In hoeverre dit gelukt is blijft onzeker. Pas na het ontvangen van de meicirculaire hebben we inzicht in de impact ervan op de omvang van de Gemeentefondsuitkering zoals we die in de komende jaren mogen ramen.

Onzekerheid 2: Oprichting robuuste Omgevingsdienst

De huidige Regionale Uitvoeringsdienst zal omgezet worden naar een fysieke Omgevingsdienst om hiermee te kunnen voldoen aan de landelijk voorgeschreven robuustheidscriteria. Het AB van de RUD heeft op 17 oktober 2024 ingestemd om met een projectorganisatie het proces om te komen tot een omgevingsdienst vorm te geven. De voorbereidingen voor een bedrijfsplan zijn in volle gang, waarbij ook de financiële gevolgen in beeld worden gebracht. De verwachte financiële impact is nog niet helemaal te duiden, maar feit is wel dat er een aanmerkelijke kostenverhoging plaatsvindt om te kunnen voldoen aan de robuustheidscriteria en daarmee uiteindelijk bij te dragen aan een schone, gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Inzet zal zijn om toe te groeien naar een volwaardig functionerende dienst, die vanaf 1 april 2026 van start gaat. De implementatie en de doorontwikkeling van de organisatie zal nog enige tijd in beslag nemen, vandaar dat een ingroei-model wordt gehanteerd dat ook financieel vertaald is. Hiertoe is een periode van 5 jaar gehanteerd, van 80% groeiend naar 100%.

Onzekerheid 3: Realistische tarieven WMO & Jeugdzorg

In het verleden hielden we een regionale aanbesteding. Uitkomst van de aanbesteding was dat de goedkoopste partij de opdracht kreeg. Landelijk komen steeds meer zorgleveranciers in de problemen omdat de tarieven niet voldoende rendement opleveren. Om dit probleem te voorkomen verplicht het rijk gemeenten via een Algemene Maatregel van Bestuur om reële tarieven te hanteren. Vòòr de aanbesteding bepaalt de gemeente welke tarieven reël zijn. Leveranciers kunnen op deze prijzen intekenen. De uitkomst van de aanbesteding bepaalt welke leveranciers ingezet worden voor onze dienstverlening. In MGR-verband zijn reële tarieven voor zowel WMO als Jeugdzorg berekend. De structurele toename bedraagt € 500.000 per jaar. Mede in afwachting van de compensatiemaatregel vanuit het rijk is dit nadeel nog niet meegenomen.

Onzekerheid 4: Duurzaam sportpark

Sportclubs in de gemeente hebben de wens geuit om een gezamenlijk nieuw sportpark te realiseren. De raad heeft aangegeven met een positieve houding naar de plannen te kijken.

Hoe hoog de bijdrage vanuit de gemeente is en hoe we de lasten gaan dekken is nog onduidelijk.

Onzekerheid 5: School en gymzaal Siebengewald

Vanuit het IHP-onderwijsplan zien we dat de komende jaren vervangende nieuwbouw nodig is voor de school in Siebengewald. De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbieden van huisvesting voor basis onderwijs. Wanneer vervangende nieuwbouw nodig is wordt in overleg met het schoolbestuur bepaald.

Onzekerheid 6: Transitie openbare ruimte

In de Begroting 2025 is een start gemaakt met het beschikbaar stellen van kredieten voor grootschalige transitie van de openbare ruimte. In 2025 wordt een gecombineerd Wegen-, Water- en Rioleringsplan opgesteld. De kosten die hiermee samenhangen zijn nog onbekend.

Onzekerheid 7: SPUK's

Het Rijk heeft aangegeven de meeste SPUK's (Specifieke Uitkeringen) te willen overhevelen naar het Gemeentefonds. SPUK's werden de afgelopen jaren steeds vaker ingezet door het Rijk. Doel was om specifieke taken bij gemeenten neer te leggen, om zo beleidsdoelstellingen te halen en die via SPUK te financieren. Nadeel was dat aan deze SPUK-uitkeringen een gedetailleerde verantwoordingsplicht verbonden was. Het Rijk heeft nu aangegeven deze gelden als verantwoordingsvrij budget uit te keren als Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. Met het verdwijnen van labeling van dit geld en het vervallen van de verantwoordingsplicht wil het Rijk een korting op deze budgetten door voeren. De termijn en omvang van deze hervorming is nog niet bekend.

Onzekerheid 8: Den Asseldonk

We hebben een juridisch geschil met Optisport aangaande het achterstallig onderhoud van Den Asseldonk. Gebruikers van Den Asseldonk zijn ontevreden over het beheer en gaven al meermaals aan dat het gebouw aan het eind van de levensduur komt. Gemeente acht het gemeenschapshuis van vitaal belang voor samenleving als geheel en het verenigingsleven in het bijzonder. Oplossingsrichting is vooralsnog onzeker.

5. Nieuw beleid 2026

Het uitgangspunt in het jaar voorafgaand aan gemeenteraadsverkiezingen is een beleidsarme begroting. Toch ontkomen we er niet aan om een aantal nodige beleidsontwikkelingen te presenteren. Zie onderstaande tabel (met toelichting). De tabel splitsen we in: Wettelijke verplichtingen, Bedrijfsvoering/coalitieprogramma en Wensen.

Wettelijke verplichtingen en autonome beleidsontwikkelingen

Nieuw beleid 2026 - Wettelijke verplichtingen / Autonomoem beleid	Investering	levensduur	budgettair effect			
			jaar 2026	jaar 2027	jaar 2028	jaar 2029
Extra bijdrage 2026 kosten RUD			16.000			
Ontwikkeling naar fysieke Omgevingsdienst (vanaf 1 april 2026)			100.000	130.000	150.000	170.000
Urgentieverordening huisvesting			25.000	25.000	25.000	25.000
Toekomstbestendige GGD			60.000	60.000	60.000	60.000
Bijdrage regionale maatregelen tegen natuurbrand			22.700			
Financieel effect - wettelijke verplichtingen / autonoom			223.700	215.000	235.000	255.000

Als toelichting hierop merken wij het volgende op:

Extra bijdrage 2026 kosten RUD

Recentelijk heeft de RUD de concept begroting 2026 aan de gemeente toegezonden. Deze begroting is gebaseerd op de huidige netwerk-RUD die in haar huidige vorm per 1 april 2026 getransformeerd wordt naar een fysieke Omgevingsdienst. Voor de bestaande RUD is een kostenverhoging nodig in 2026 van € 16.000.

Ontwikkeling naar fysieke Omgevingsdienst (vanaf 1 april 2026)

De huidige Regionale Uitvoeringsdienst zal omgezet worden naar een fysieke Omgevingsdienst om hiermee te kunnen voldoen aan de landelijk voorgeschreven robuustheidscriteria. Het AB van de RUD heeft op 17 oktober 2024 ingestemd om met een projectorganisatie het proces om te komen tot een omgevingsdienst vorm te geven. De voorbereidingen voor een bedrijfsplan zijn in volle gang, waarbij ook de financiële gevolgen in beeld worden gebracht. De verwachte financiële impact is nog niet helemaal te duiden zoals eerder gemeld. De eerste aanname is financieel vertaald met als uitgangspunt dat er een ingroeimodel gekozen wordt.

Urgentieverordening Huisvesting

Momenteel ligt het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) voor bij de Tweede Kamer. Deze wet, die naar alle waarschijnlijkheid op 1 januari 2026 in werking treedt, verplicht gemeenten om een urgentieverordening te hebben. De uitvoering van de huisvestingsverordening brengt kosten met zich mee. Met name rondom de urgentieverlening en vergunning. Hiervoor is het nodig een bedrag in de begroting op te nemen.

Toekomstbestendige GGD

Zoals gemeld in de Kaderbrief Veiligheidsregio Limburg Noord (besproken in de raad in februari 2025), kan de GGD de verplichte wettelijke taken die zij namens de gemeente(n) krijgt opgedragen niet meer uitvoeren. Dit wordt bevestigd in een Inspectierapport, eveneens verschenen in februari 2025.

Op basis van een onderzoek zijn de herstelacties in beeld gebracht en deze worden opgenomen in de begroting van de GGD.

Bijdrage maatregelen tegen natuurbrand

In dit NBMP-plan hebben de brandweer van de veiligheidsregio Limburg Noord, terreinbeheerders en omliggende gemeenten uit Nederland en Duitsland gezamenlijk een maatregelenpakket voor de korte en middellange termijn opgesteld om de kans op onbeheersbare bos- en natuurbranden te verkleinen. In 2024 heeft het college de intentieverklaring voor de samenwerking natuur-en bosbrandpreventie ondertekend. De gemeenten betalen een eigen bijdrage van 40% van de totale kosten op basis van het oppervlakte aandeel. In de regio Maasduinen Midden is het oppervlakte aandeel van de gemeente Bergen 50% en bedragen de kosten € 68.000 verdeeld over 3 projectjaren 2024-2025-2026. De kosten bedragen per jaar € 22.667 en zijn voor 2024 en 2025 gedekt.

Nieuw beleid in het kader van bedrijfsvoering of coalitieprogramma

Nieuw beleid 2026 - Bedrijfsvoering/coalitieprogramma			budgettair effect			
Omschrijving	Investering	levensduur	jaar 2026	jaar 2027	jaar 2028	jaar 2029
Krediet ten behoeve van informatieveiligheid	442.000	5 jaar + 2% rente		97.240	97.240	97.240
60-km weginrichting buitengebied - technisch ontwerp			35.000			
60-km weginrichting buitengebied - krediet	425.000	25jr + 2% rente		25.500	25.500	25.500
Herverlichtingsopgave	400.000	15jr + 2% rente		34.667	34.667	34.667
Vervangen ondergrondse glascontainers	60.000	10jr + 2% rente		7.200	7.200	7.200
Dekking via afvalstoffenheffing				-7.200	-7.200	-7.200
Groot onderhoud pollers Mosaique			20.000			
Vervangen kleine trekker Buitendienst	PM			PM	PM	PM
Vervangen Klepelmaaier Buitendienst	PM			PM	PM	PM
Financieel effect - Bedrijfsvoering/coalitieprogramma			55.000	157.407	157.407	157.407

Als toelichting hierop merken wij het volgende op:

Krediet ten behoeve van informatieveiligheid

Elk jaar maken we een overzicht van de aanwezige hardware en daarin nemen we op welke hardware vervangen moet worden. Eind 2025 zal Windows 10 vervangen gaan worden. Dit betekent dat apps niet meer werken als we op Windows 10 blijven draaien en dat updates eind 2025 ook niet meer mogelijk zijn. Technische ondersteuning van Windows 10 zal eind 2025 komen te vervallen, en een belangrijk onderdeel hiervan zijn de beveiligingsupdates. Gezien de nieuwe wetgeving omtrent cybersecuritybeveiliging welke ook eind 2025 in werking gaat treden is het essentieel dat wij de hardware gaan vervangen.

Het betreft deze 4 componenten:

- Surfaces (laptops) 165 stuks
- Palo Alto firewall
- HP plotter inclusief onderhoudscontract
- Backup storage

60-km weginrichting buitengebied

Als onderdeel van het coalitieakkoord is begin 2025 de bebording geplaatst voor invoering van de maximumsnelheid van 60-km/uur in het buitengebied. Aangegeven is dat we ons de komende jaren gaan inzetten om de weginrichting hierop aan te passen, daar waar dat in een aantal gevallen nog nodig is om de maximum snelheid en weginrichting goed op elkaar te laten aansluiten en mede op basis hiervan medewerking van de politie en OM te verkrijgen voor handhaving. De volgorde en wijze van aan te pakken wegen hangt (mede) af van de volgende factoren:

1. verkeersonveiligheid aan de hand van de zogenaamde CROSS score (ongevallen en hoge snelheden);
2. de huidige weginrichting;
3. samenhang met ander onderhoud in de openbare ruimte, bijvoorbeeld riolering, groen- of wegonderhoud.

De eigen bijdrage als aanvulling op de Rijksbijdrage is minimaal 50%. Daarnaast dient zelf voorzien te worden in de zogenaamde VAT-kosten (voorbereiding, administratie, toezicht).

Herverlichtingsopgave

Op basis van het Beleidsplan openbare verlichting heeft de gemeente de afgelopen jaren middelen beschikbaar gesteld voor de verduurzaming (energiebesparing openbare verlichting) van onze openbare verlichting, dit om te voldoen aan de landelijke doelstelling. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de openbare verlichting in 2025 volledig VERLED moet zijn.

Dit is de laatste eenmalige investering om 100% LED te realiseren.

Vervangen ondergrondse glascontainers

Vervangen of reviseren ondergrondse glascontainers. De komende jaren zullen de glascontainers vervangen of gereviseerd worden. Dit zal gefaseerd gaan gebeuren met een nieuwe onderhoudspartij, aanbesteding daarvan vindt plaats medio 2025. Onder voorbehoud gaan we er van uit dat er per jaar 4 glasbakken vervangen worden.

Groot onderhoud pollers Mosaïque

In Mosaïque staan twee "pollers" welke er voor zorgen dat alleen gewenst verkeer op het Mosaïque-plein kan komen. Deze pollers zijn in 2015 bij de aanleg van Mosaïque geplaatst. Inmiddels zijn deze pollers na 10 jaar toe aan groot onderhoud. Diverse essentiële componenten zijn versleten, storingsen en uitval komen steeds vaker voor. Om de pollers in bedrijf te houden is groot onderhoud noodzakelijk.

Vervangen kleine trekker Buitendienst

De "kleine" trekker van de buitendienst is aan vervanging toe. De onderhouds- en reparatiekosten worden te hoog. Deze trekker heeft momenteel 7.400 uur gelopen en wordt ca. 900 uur per jaar gebruikt. De trekker wordt gebruikt voor het borstelen van verhardingen, maaien van de gazons en recreatiepaden.

Vervangen Klepelmaaier Buitendienst

De huidige klepelmaaier is aan vervanging toe. De onderhouds- en reparatiekosten worden te hoog. De maaier wordt gebruikt voor het maaien van bermten. De nieuwe maaier is geschikt voor het maaien rond obstakels. Deze komen steeds meer in onze bermten voor.

Overige beleidswensen

Omschrijving	Investering	levensduur	budgettair effect			
			jaar 2026	jaar 2027	jaar 2028	jaar 2029
Nieuw beleid 2026 - Wensen						
Maximale bijdrage duurzaam sportpark € 6.400.000,-	6.400.000	40jr + 2% rente			PM	PM
Provinciale subsidie	1.000.000					
Wegvallen onderhoudsbijdrage					PM	PM
Startkrediet Duurzaam sportpark € 1.000.000	1.000.000	40jr + 2% rente		45.000	45.000	45.000
Vervanging Teun - Wellerlooi (motie raad 11-2-2025)			PM			
Herijking Programma Toerisme & Recreatie			30.000			
Groenontwikkelingsplan Industrieterrein De Flammert			12.500	PM	PM	PM
Uitvoeringsplan Volkshuisvestingsprogramma (VHV-programma)			10.000	10.000	10.000	10.000
Heroverweging toezicht in openbare ruimte			PM	PM	PM	PM
Uitbreiden taken Praktijkondersteuner huisartsen GGZ-Jeugd			8.000	8.000	8.000	8.000
Strategische personeels planning			50.000	50.000	50.000	50.000
Projecten Trendsportal 2026			24.000	24.000	24.000	24.000
Kwaliteitsimpuls centrum Mosaïque	PM		PM	PM	PM	PM
Veiligheidshandboek beheer installaties - opzet			11.000			
Veiligheidshandboek beheer installaties - bijhouden			13.500	13.500	13.500	13.500
Dekking door verlaging onderhoudsbudget			-24.500	-13.500	-13.500	-13.500
Regiodeal 2025 - 2028			30.000	30.000	30.000	30.000
Bijdrage K80 (kleine gemeenten)			6.000	6.000	6.000	6.000
Speelruimteplan 2026 - 2029			30.000	30.000	30.000	30.000
Financieel effect - Wensen			200.500	203.000	203.000	203.000

Als toelichting hierop merken wij het volgende op:

Duurzaam sportpark

In november 2022 heeft de raad in een overgenomen motie gevraagd om een onderzoek naar een duurzaam gezamenlijk sportpark voor de hele gemeente. In september 2024 is in raad en commissie de opdracht gegeven om schetsen uit te werken tot een calculatie van kosten. Bij

de ophaalsessie is door een aantal fracties aangegeven, dat er pas sprake van kredietverlening kan zijn nadat de visie en uitgangspunten van het accommodatiebeleid zijn vastgesteld.

Vervangen Teun - Wellerlooi

Gemeenteraad heeft op 11 februari 2025 een motie aangenomen om budget vrij te maken voor het vervangen van Teun. Er vinden op dit moment gesprekken plaats met dorpsraad Wellerlooi en de Catharinaschool om hier invulling aan te geven.

Herijking programma Toerisme & Recreatie

Het beleidsstuk dat we kennen op gebied van Toerisme en Recreatie loopt na dit jaar (2025) officieel ten einde. Een actualisatie van het beleid is gewenst.

We evalueren hoe effectief ons beleid is geweest ten opzichte van de doelen die zijn gesteld. Dit wordt door vertaald in de actualisatie van het beleid voor de komende jaren. Dit proces willen we laten begeleiden door een extern bureau.

Groenontwikkelingsplan De Flammert

Eén van de aanbevelingen uit het door de raad vastgestelde STEC-rapport (programma toekomstbestendig Industrierrein) om de Flammert meer aantrekkelijk te maken is het laten opstellen van een groenontwikkelingsplan. Voor de uitvoering van dit plan zal naar verwachting een bijdrage vanuit de gemeente nodig zijn. Deze bijdrage is op dit moment nog niet bekend.

Uitvoeringsplan Volkshuisvestingsprogramma

De gemeenteraad heeft op 17 december 2024 het VHV-programma 'Voorbereid op morgen: zorgSAAM wonen in gemeente Bergen (L)' vastgesteld. Hierin is bepaald dat het college aanvullend een dynamische uitvoeringsagenda vaststelt. De meeste uitvoeringsacties kunnen binnen onze eigen organisatie opgepakt worden. Voor een aantal acties is extra budget nodig.

Heroverweging toezicht in openbare ruimte

Begin dit jaar is er een gesprek geweest met de gemeenteraad over de organisatie van toezicht in de openbare ruimte. Afgesproken is om een plan te maken waarin in samenhang naar het beschikbare toezicht wordt gekeken. Het is de verwachting dat dit plan een financieel effect geeft. Dat effect is op dit moment nog niet bekend, streven is om dit plan gereed te maken voor de begrotingsbehandeling in november 2025.

Uitbreiden taken praktijkondersteuner huisartsen GGZ-Jeugd

De inzet van de praktijkondersteuner huisartsen GGZ-Jeugd wordt door iedereen als positief ervaren. De POH kan kortdurende hulp goed oppakken. Hierdoor worden cliënten sneller en beter geholpen en wordt vaak duurdere zorg voorkomen. Tussen onze jeugdconsulenten en de POH zijn korte lijnen en betrokkenheid in casuïstiek. Het netwerk breidt uit en blijft in ontwikkeling. De wachttijd kan daardoor oplopen tot een maand en dat is niet altijd wenselijk. Door uren uit te breiden (van 16 naar 20) kan dit worden teruggedrongen. De POH is structureel opgenomen in de begroting voor € 23.000. Door urenuitbreiding zal dit bedrag met € 8.000 structureel opgehoogd worden naar € 31.000.

Strategische personeelsplanning

We zien dat een beperkt aantal specialistische functies lastig in te vullen is. Opleidingen voor deze specialistische functies zijn niet beschikbaar. Deze functies zijn essentieel voor de bedrijfsvoering. We gaan de nieuwe mensen op deze specialistische functies intern opleiden. Collega's waar dit van toepassing is zullen een grote rol vervullen in het opleiden van hun opvolgers.

Projecten Trendsportal 2026

De afgelopen 3 jaren deed gemeente Bergen, net als de andere 7 gemeenten in N-Limburg, mee met de financiering van deze regionale projecten op het gebied van Mobiliteit en Logistiek via de Investeringsagenda. Omdat deze nu is geëindigd, dient de investering plaats te vinden op basis van een andere grondslag. De afgelopen jaren is het benodigde bedrag vanuit gemeente Bergen voor de jaarlijkse regionale projecten beschikbaar gesteld op basis van een éénmalig investeringsbedrag. Omdat de regionale samenwerking contractueel is vastgelegd

voor onbepaalde tijd, is het voorstel om het benodigde bedrag niet ieder jaar te laten variëren maar voor de komende jaren te beschouwen als een vaste structurele financiële bijdrage. Hierbij geldt voor iedere deelnemende gemeente wel de vrijheid om bij twijfel of onmogelijkheid niet of maar voor een percentage deel te nemen aan de projecten in een specifieke jaargang.

Kwaliteitsimpuls centrum Mosaïque

In 2023 is door de raad de wens geuit voor het vergroenen van Mosaïque. Het college heeft aangegeven hiervoor een plan te zullen opstellen. Het plan gaat verder dan slechts vergroening. Het kijkt breder naar de kwaliteit van dit gebied. Het plan is op dit moment in voorbereiding. In de loop van 2025 wordt het plan ter bespreking voorgelegd aan de gemeenteraad.

Veiligheid handboek elektrische installaties

De gemeente is eigenaar en beheerder van diverse verschillende elektrische installaties in de openbare ruimte, zoals openbare verlichting, marktkasten, pompgemalen en fonteinen. Conform de Arbowet dienen deze elektrische installaties op een veilige wijze beheerd en onderhouden te worden. Hierbij dienen de installaties te worden ingericht conform de NEN3140 en in stand gehouden te worden conform de NEN1010. Om hier invulling aan te geven dient de gemeente een Veiligheidshandboek op te stellen en een installatieverantwoordelijke aan te wijzen voor de uitvoering van werkzaamheden. De kosten worden gecompenseerd binnen het onderhoudsbudget.

Regiodeal

De regiodeal 2025-2028 is gaandeweg 2024 verder uitgewerkt tussen Regio, Provincie en Rijk. De afspraak is gemaakt om te werken met 2 projectenveloppen waarbij besluitvorming zal plaatsvinden op basis van de totale projectenvelop. De regiogemeenten staan financieel aan de lat voor maximaal 1/8^e deel van het totale projectvolume. Gemeenten financieren mee naar rato van het inwonersaantal. Vorig jaar is de regiodeal meegenomen in de kadernota 2025, waarbij 50% van het benodigde budget was opgenomen. Het resterende budget bedraagt € 30.000 per jaar gedurende de 4 jaar looptijd van de Regiodeal.

Bijdrage K80 (80 kleine gemeentes)

De K80 is een stevige stem voor de kleine gemeenten. Ze hebben de afgelopen jaren ingezet op kennis delen onderling en lobby voor de belangen van de kleine gemeenten op landelijk niveau. De K80 wil deze rol verder versterken in de komende jaren. Het is daarbij wenselijk een stabiele en passende ondersteunende organisatie te creëren, om zo als netwerk meer impact te kunnen maken met en voor de leden. Hiervoor vraagt zij aan haar leden een jaarlijkse bijdrage van € 6.000.

Speelruimteplan

Het vorige speelruimteplan had een looptijd tot 2025. Dit jaar maken we een plan voor de komende jaren. Met het aflopen van het oude plan is ook het budget voor vervanging van speeltoestellen vervallen. Het gevraagde budget is nodig voor het herstellen of vervangen van verouderde speeltoestellen. Zonder dit budget zijn we genoodzaakt om onveilige speeltoestellen te verwijderen.

6. Ophaalsessie raad

In de bijeenkomst van 20 mei jl. (ophaalsessie raad) heeft u uw wensen voor 2026-2029 kenbaar gemaakt. In deze kadernota is een aantal van deze wensen opgenomen bij het nieuwe beleid. In bijlage 1 hebben wij kort samengevat welke wensen u meegeeft voor het opstellen van de begroting 2026.

7. Actueel beeld financieel perspectief

Het actuele beeld dat ontstaat uit bovenstaande gegevens is in onderstaande tabel samengevat. De gepresenteerde saldi vormen het uitgangspunt voor het opstellen van begroting 2026 -2029.

Toekomstige financiële saldi	2026	2027	2028	2029
Actueel saldo bestaand beleid	393.972	276.672	348.863	908.293
Nieuw beleid - Wettelijke verplichtingen en autonoom nieuw beleid	-223.700	-215.000	-235.000	-255.000
Nieuw beleid - Bedrijfsvoering/coalitieprogramma	-55.000	-157.407	-157.407	-157.407
Nieuw beleid - Wensen	-200.500	-203.000	-203.000	-203.000
Nieuwe saldi inclusief nieuwe beleidswensen	-85.228	-298.735	-246.544	292.886

Begin juni verwachten we de meicirculaire 2025 te ontvangen. Op basis van deze circulaire verwachten we een hogere bijdrage uit het Gemeentefonds. Zodra de impact van de meicirculaire bekend is zullen we die via raadsinformatiebrief toesturen aan de gemeenteraad.

Omdat de meicirculaire gebaseerd is op de Voorjaarsnota van het Rijk verwachten we een hogere bijdrage voor 2026 en 2027. De verwachting is dat de gepresenteerde tekorten in bovenstaande tabel volledig gecompenseerd worden met de hogere Algemene Uitkering.

Communicatie

n.v.t.

Juridische aspecten

n.v.t.

Financiën / fiscale gevolgen

De financiële uitgangspunten worden betrokken bij het opstellen van de programmabegroting 2026-2029.

Voorstel

Wij stellen u voor de kadernota 2026 vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Bergen (L),

H.H.M. Timmermans
De secretaris

M.H.D. Rauner
De burgemeester

Bijlage(n)

1. Inbreng raadsfracties kadernota tijdens ophaalsessie 20 mei 2025.
2. Overzicht van de reeds gevoteerde kredieten.